

## นวัตกรรมในระบบการเมืองจีน

## Innovations in the Chinese Political System

นิยม รัฐอมฤต\*

Niyom Ratamarit\*\*

## บทคัดย่อ

ในระยะเวลา 40 ปีเศษที่ผ่านมา ประเทศจีนได้ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงยกระดับการพัฒนาประเทศอย่างก้าวกระโดด จากประเทศที่ล้าหลัง ไม่มีบทบาท กลายเป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี และมีบทบาทอย่างสำคัญบนเวทีระหว่างประเทศ ความสำเร็จของประเทศจีนดังกล่าวมีที่มาจากนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศในยุคเติ้งเสี่ยวผิง ค.ศ. 1978 เป็นต้นมา ทั้งนี้ เบื้องหลังของนโยบายปฏิรูปและเปิดประเทศที่ประสบความสำเร็จเกิดจากระบบการเมืองที่ขึ้นนำและวางรากฐานทางสังคมรองรับการพัฒนาประเทศ ทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จ ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของระบบการเมืองที่สำคัญมี 6 ประการ ได้แก่ 1. ระบบการเมืองที่เป็นหลักการปกครอง 2. ระบบเศรษฐกิจ 3. ระบบพรรคการเมือง 4. ระบบเลือกตั้ง 5. ขนาดของสภาตัวแทน และ 6. ระบบการปรึกษาหารือทางการเมือง ปัจจัยทั้ง 6 ประการนี้ที่น่าสนใจคือไม่เป็นไปตามหลักการที่ประเทศประชาธิปไตยเสรีปฏิบัติกันหรือมาตรฐานตามตำราที่ใช้สอนกันในสถาบันการศึกษาทั่วไป

**คำสำคัญ:** จีน--การเมืองและการปกครอง, ระบบการเมือง, ระบบเศรษฐกิจ, ระบบพรรคการเมือง, ระบบเลือกตั้ง, ขนาดของสภาตัวแทน, ระบบการปรึกษาหารือ

## บทความนี้

Received

24 พฤษภาคม 2565

Revised

12 กรกฎาคม 2565

Accepted

25 กรกฎาคม 2565

\* รองศาสตราจารย์, ที่ปรึกษาการต่างประเทศ สถาบันพระปกเกล้า (ดร.)

\*\* Associate Professor, Foreign Consultant of King Prajadhipok's Institute (Ph.D)

## Abstract

Over the past 40 years, China has successfully been upgraded and achieved in its development. It was substantially changed from a country of backwardness and having no meaningful role to play in world's affairs to the one that of advance in economy and technology, and having vital roles in the international stage. The success of China's development was the result of Deng Xiaoping's reform and opening-up policy started in 1978. Background of the successful story was largely due to the six innovative elements in the political system that directed the society and laid down a solid foundation for the development. They include: 1) the political system; 2) the economic system; 3) the party system; 4) the electoral system; 5) the size of the representative bodies; and 6) the political consultative system. Interestingly, these factors are neither in line with the principles practiced in liberal democratic countries nor the standard curriculum taught in colleges and universities at large.

**Key words:** China--Politics and governance, the political system, the economic system, the party system, the electoral system, the size of representative bodies, and the political consultative system.

## ความนำ

ดอกเตอร์ซุนยัตเซ็น บิดาแห่งประเทศจีนใหม่ หัวหน้าขบวนการปฏิวัติ ค.ศ. 1911 (辛亥革命) อุปมาอุปไมยความอ่อนแอของสังคมจีนที่มีประชากรจำนวนมากแต่ปกป้องตนเองไม่ได้ และตกเป็นเป้าหมายของต่างชาติในการเข้ามาข่มเหงรุกรานว่า ประชาชนจีน “เป็นเสมือนเม็ดกรวดเม็ดทรายที่รวมตัวกันไม่ติด” (一盘散沙 วลีนี้มีที่มาดั้งเดิมจาก เฉินเทียนหัว (陈天华) (ค.ศ. 1875-1905) สมัยราชวงศ์ชิง ในหนังสือชื่อสิงโตคำราม 《狮子吼》) ซึ่งความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของสังคมจีนนี้ เหมาะเจาะตึงและสหายร่วมอุดมการณ์รับมาสานต่อด้วยการรวมตัวกันของนักวิชาการเพียงจำนวนหยิบมือเดียว จัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีนใน ค.ศ. 1921 ต่อสู้กับอำนาจเผด็จการทหารและประเทศจักรวรรดินิยมที่เข้ามารุกรานประเทศจีนอย่างเสียสละด้วยการเอาชีวิตเข้าแลก โดยหวังว่า “ประกายไฟดวงเล็กๆ จะสามารถลุกประกายเผาผลาญทุ่งหญ้าอันกว้างใหญ่นั้นได้” (星星之火可以燎原) เป็นข้อความในจดหมายที่ เหมาะเจาะตึงส่งถึงหลินเปียวในเดือนเมษายน ค.ศ. 1930 บอกถึงสถานการณ์และอนาคตของการปฏิวัติ (ข้อความในจดหมาย, 2564, ออนไลน์) อันเป็นท่าทีการมองการต่อสู้ที่กำลังดำเนินอยู่และสร้างความหวังให้แก่ขบวนการปฏิวัติจีน

การปฏิวัติสังคมจีนของเหมาเจ๋อตงซึ่งทำได้สำเร็จในขั้นตอนหนึ่ง คือสามารถจัดอำนาจเผด็จการทหารและประเทศจักรวรรดินิยมที่เข้ามารุกราน และสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี 1949 ได้ตั้งใจปรารถนาแต่ไม่สามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดีให้กับประชาชนได้ เหตุผลหลักมาจากปัจจัย 4 ประการ คือ 1) นโยบายซ้ายจัดที่ผู้นำพรรคพยายามเร่งรัดเปลี่ยนแปลงสังคมเกษตรล้าหลังของจีนสู่ระบอบสังคมนิยมเพื่อที่จะก้าวต่อไปสู่เป้าหมายสุดท้าย

โดยไว อันได้แก่สังคมคอมมิวนิสต์ ในลักษณะชิงสุกก่อนห่าม คือ ขาดความรู้ ขาดเครื่องมือ ทำให้เศรษฐกิจจีนเสียหายอย่างยับเยิน และล้มละลายอย่างหมดตัว เช่น นโยบายเร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรม “การก้าวกระโดดใหญ่” (大跃进) นโยบายคอมมูนประชาชน (人民公社) ที่มุ่งเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตโดยครัวเรือนไปสู่ระบบการผลิตโดยประชาชนตามอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ ที่เริ่มต้นขึ้นใน ค.ศ. 1958 (ทวีป วรดิolk, 2547, น. 1133-1135; 杨继绳, 1998, pp. 38-39, 213-214) 2) ความแตกแยกในทางความคิดหลังเหตุการณ์ความล้มเหลวในการเร่งรัดเปลี่ยนแปลงสังคมตามอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ ทำให้การบริหารประเทศเป็นอัมพาต ขัดแย้งทำลายกันเองในหมู่ผู้นำ ถึงขั้นฝ่ายที่ไม่ได้คุมกลไกรัฐปลุกระดมนักเรียนนักศึกษาให้ก่อกบฏโค่นล้มรัฐบาล ที่รู้จักกันในนามขบวนการ “การปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม” (文化大革命) ช่วง ค.ศ. 1966-1976 (黑雁男, 1988, pp. 46-55) 3) ความจำเป็นในด้านความมั่นคงและด้านอุดมการณ์ทำให้รัฐบาลจีนต้องเข้าไปเกี่ยวข้องในสงครามขนาดใหญ่และยืดเยื้อถึง 2 กรณี ได้แก่ สงครามเกาหลี ค.ศ. 1950-1953 และสงครามเวียดนามครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ค.ศ. 1955-1975 ซึ่งจีนต้องสูญเสียคนและทรัพยากรจำนวนมาก (Stoessinger, 1990, pp. 61-89) 4) รัฐบาลจีนใหม่ถูกปิดล้อมทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีจากประเทศทุนนิยมเสรีนับตั้งแต่วันสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1949 และต่อมาถูกปิดล้อมทางการเมืองและเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจากประเทศในค่ายสังคมนิยม เมื่อครุสชอฟ (Khrushchov) ขึ้นเป็นผู้นำของสหภาพโซเวียตใน ค.ศ. 1959 ต่อจากสตาลิน (Stoessinger, 1990, pp. 261-269)

การบริหารประเทศของจีนโดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจได้เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจังเมื่อมีการส่งต่ออำนาจจากผู้นำระยะเปลี่ยนผ่าน ฮัวกั๋วเฟิง (华国锋)

สู่เติ้งเสี่ยวผิง (邓小平) ในปี 1978 กล่าวคือ ก่อนเหมาเจ๋อตุงเสียชีวิตในวันที่ 9 กันยายน ค.ศ. 1976 ได้ส่งต่ออำนาจให้แก่ ฮั่วกั๋วเฟิง อดีตเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ประจำมณฑลหูหนาน ซึ่งเหมาเจ๋อตุงไว้วางใจ แต่ไม่มีฐานอำนาจในพรรคและรัฐบาลกลาง และไม่เป็นฝ่ายในความขัดแย้งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายในสมัยนั้น เติ้งเสี่ยวผิงเมื่อได้อำนาจจึงได้ทยอยปรับเปลี่ยนนโยบายที่เป็นมรดกตกทอดจากสมัยเหมาเจ๋อตุง โดยไม่ยึดติดอุดมการณ์สังคมนิยมตามคัมภีร์ หันมาให้ความสำคัญในเรื่องโลกแห่งความเป็นจริง คือเรียนรู้ความจริงจากข้อเท็จจริง (实事求是) เน้นการปฏิบัติมากกว่าการยึดติดทฤษฎี วิธีการใดทำได้ผล ให้ใช้วิธีการนั้น โดยไม่ต้องมายึดติดว่าวิธีการนั้นเป็นของลัทธิอะไร ดังคำกล่าวของเติ้งเสี่ยวผิงที่ว่า “ไม่ว่าแมวดำแมวขาว ขอให้จับหนูได้เป็นแมวดีได้” (不管是黑猫白猫，抓到老鼠就是好猫.) การพัฒนาประเทศในยุคเติ้งเสี่ยวผิง เป็นการมุ่งพัฒนาในทางเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นสำคัญ (杨继绳, 1998, pp. 249-274) อีกด้านหนึ่งของสถานการณ์โลกในขณะนั้น เกิดการเปลี่ยนแปลงท่าทีของมหาอำนาจ สหรัฐอเมริกาต้องการแสวงหาความช่วยเหลือจากจีนในการถอนตัวออกจากสงครามเวียดนาม โดยประธานาธิบดีนิกสันได้เดินทางไปผูกมิตรกับจีนในปี 1972 และได้พบปะเจรจากับเหมาเจ๋อตุงที่กรุงปักกิ่ง (Stoessinger, 1990, pp. 91-99) ทำให้บรรดาประเทศพันธมิตรของสหรัฐ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ รวมทั้งไทย ยินดีสถาปนาความสัมพันธ์กับจีนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (Zhang, 2012, pp. 47-49) จีนจึงสามารถเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการพัฒนาประเทศได้อย่างจริงจังเป็นขั้นเป็นตอนในเวลาต่อมาการเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดของจีนติดต่อกันนานกว่า 40 ปี เริ่มจากยุคเติ้งเสี่ยวผิง (โดยมีลูกน้องคนสำคัญคือ หูเย่าปิง และเจ้าโจ๋หยาง ดำรงตำแหน่งเลขาธิการใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์และตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) ค.ศ. 1978-1989

ยุคเจียงเจ๋อหมิน ค.ศ. 1989-2003 ยุคหูจิ่นเทา ค.ศ. 2003-2013 และยุคสีจิ้นผิง ค.ศ. 2013-ปัจจุบัน เปลี่ยนจีนจากสังคมเกษตร แปลงนา แปลงผัก หุ่นยนต์ ฯลฯ เป็นโรงงานของโลกที่ใหญ่ที่สุด ผลิตสินค้านานาชาติที่ใช้เทคโนโลยีตั้งแต่ระดับต่ำไปจนถึงเทคโนโลยีระดับสูง เช่น เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า กระเป๋า ของเล่นเด็ก ผลิตภัณฑ์อาหาร วัสดุก่อสร้าง ไปจนถึงเทคนิคการก่อสร้างถนน สะพาน อุโมงค์ เชื้อเพลิงเก็บน้ำ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์ยาฆ่าโรค วัคซีนป้องกันโรคระบาด การพัฒนาพันธุ์พืช รถยนต์น้ำมัน รถยนต์ไฟฟ้า รถไฟความเร็วสูง รถถัง เครื่องบิน เรือดำน้ำ เรือบรรทุกเครื่องบิน ยานอวกาศ หุ่นยนต์ โครงข่ายระบบโทรคมนาคม 5G จีนกลายเป็นประเทศที่มีปริมาณการค้ากับต่างประเทศมากที่สุดในโลก มีคู่ค้าสำคัญมากกว่า 120 ประเทศ เป็นตลาดสินค้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่มีผู้บริโภคกว่า 1400 ล้านคน และในจำนวนนี้เป็นชนชั้นกลางมากกว่า 400 ล้านคน (Economy of China, n.d., online; The editorial staff, 2019, pp. 38-39, 74-75, 130-131)

ในทางสังคม จีนก็นับได้ว่าได้สร้างปรากฏการณ์มหัศจรรย์ให้กับโลกไม่แพ้กัน คือสามารถจัดการไม่รู้หนังสือของประชากรได้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ (อัตราการรู้หนังสือของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ใน ค.ศ. 1982 เท่ากับร้อยละ 65.5 ใน ค.ศ. 2018 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 96.8) (China-Youth Literacy Rate, n.d., online) ขจัดปัญหาความยากจนของประชากรได้มากกว่า 680 ล้านคนในช่วง 30 ปี (Huang, 2015, p. 6) ระหว่าง ค.ศ. 1981-2010 จีนได้รับคำชมเชยจากองค์การสหประชาชาติ และสามารถจัดความยากจนสัมบูรณ์ (ความยากจนที่เกิดจากการขาดแคลนปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีพ) ภายในประเทศได้หมดสิ้นทั้งประเทศในโอกาสครบรอบ 100 ปีการจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีน เมื่อสิ้นปี 2020 พร้อมกับจัดสวัสดิการ

ขั้นพื้นฐานได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล และการศึกษา ให้แก่ประชากรได้ทั่วถึงในโอกาสเดียวกัน

ความสำเร็จต่างๆ ข้างต้นหลักไม่พ้นประสิทธิภาพของระบบการเมือง และความรับผิดชอบของผู้นำในการบริหารประเทศ กล่าวคือระบบเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระบบสังคมจะเป็นแบบใด จะรุ่งเรืองหรือตกต่ำ ระบบการเมืองและผู้นำทางการเมืองย่อมมีส่วนเป็นฝ่ายกำหนดและรับผิดชอบ เนื่องจากระบบการเมืองเป็นโครงสร้างส่วนบนที่กำหนดและควบคุมโครงสร้างส่วนล่าง อันได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย และอื่นๆ

ในทางการเมือง การที่จีนสามารถบริหารประเทศได้ราบรื่นและประสบความสำเร็จอย่างงดงามโดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างประเทศในภูมิภาคตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ หรือประเทศกำลังพัฒนาอย่างประเทศในภูมิภาคตะวันออก เช่น ฟิลิปปินส์ อินเดีย เพราะจีนไม่ได้ลอกเลียนรูปแบบทางการเมืองของประเทศตะวันตกโดยไม่ได้มีการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของประเทศตน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีการรับเอารูปแบบการปกครองของประเทศตะวันตกอย่างมีการไตร่ตรอง พินิจพิจารณา ดัดแปลงให้เหมาะสมกับเงื่อนไขของประเทศตนและเป้าหมายที่ต้องการจะบรรลุ

โดยเหตุผลข้างต้น อาจถือได้ว่าจีนได้สร้างนวัตกรรมทางการเมืองที่น่าสนใจให้กับวงการทางการเมืองของโลก ไม่น้อยเช่นกัน และส่งผลทำให้จีนประสบความสำเร็จในการบริหารประเทศ ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติและประชาชนอย่างเห็นกันในปัจจุบัน

## นวัตกรรมทางการเมือง

สิ่งที่ถือเป็นนวัตกรรมทางการเมืองของจีนและน่าสนใจมีประเด็นดังต่อไปนี้ 1. ระบบการเมือง 2. ระบบเศรษฐกิจ 3. ระบบพรรคการเมือง 4. ระบบเลือกตั้ง 5. ขนาดของสภาตัวแทน 6. ระบบการปรึกษาหารือทางการเมือง

**1. ระบบการเมือง** ในด้านการเมือง จีนใช้ระบบประชาธิปไตยประชาชน (人民民主专政) (รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 1) ซึ่งหมายถึงระบบการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของ “ประชาชน” หรือระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง แต่เป็นประชาธิปไตยที่ต่างจากประชาธิปไตยของตะวันตกที่เป็นแบบ “เสรีนิยม”

ประชาธิปไตยประชาชน เป็นประชาธิปไตยที่เน้นประชาชนคนส่วนใหญ่ของประเทศ ในกรณีของประเทศจีน ได้แก่ ขนชั้นกรรมกร และเกษตรกร ต่อมาสมัยเจียงเจ๋อหมินได้เพิ่มปัญญาชนเข้าไปอีกชนชั้นหนึ่ง และโดยที่อุดมการณ์ของรัฐเน้น “คนส่วนใหญ่ของประเทศ” รัฐในฐานะเครื่องมือของประชาชนจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นต่อการปกป้องผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ เครื่องมือที่ว่านี้คือการรวมศูนย์การจัดตั้งองค์กร และรวมศูนย์การนำ ซึ่งศัพท์ทางรัฐศาสตร์เรียกว่า “ประชาธิปไตยรวมศูนย์” เป็นหลักประกันและคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่

ระบบประชาธิปไตยรวมศูนย์ หมายถึงหลักการพื้นฐานที่ใช้ชี้นำการจัดองค์กรและความรับผิดชอบของผู้นำภายในโครงสร้างอำนาจการปกครองของจีน เป็นหลักการที่กำหนดให้ต้องมีการประชุมพิจารณา ร่วมกันตามกระบวนการประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แบบรับรองการแสดงออกของประชาชนอย่างเต็มที่เกี่ยวกับความต้องการและทัศนะ และรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจที่เกิดขึ้น

เป็นการตัดสินใจร่วมกันภายใต้กระบวนการดังกล่าว และโดยวิธีการดังกล่าว ความคาดหวังและความต้องการของประชาชนจะได้รับการตอบสนอง เสียซึ่งมาก จะได้รับการเคารพ และสิทธิของเสียซึ่งน้อยจะได้รับการคุ้มครอง เป็นหลักการที่ทำให้ไม่เกิดอนาธิปไตยและป้องกันแนวโน้มการเกิดกรณีปัจเจกบุคคลใช้อำนาจครอบงำภูมิปัญญาของหมู่คณะ (周明伟和其他人, 2016, pp. 42-43; 吴爱明, 2010, p. 23)

ประชาธิปไตยรวมศูนย์เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ระหว่างภาคส่วนกับองค์กร และระหว่างองค์กรกับปัจเจกบุคคล (周明伟和其他人, 2016, pp. 42-43) ในระบบเช่นนี้ หัวใจของระบบคือการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กร การประชุมเป็นเบื้องหลัง และรูปแบบการนำที่เข้มแข็ง ซึ่งอาจนำไปสู่ระบบเผด็จการในกรณีผู้นำขาดอุดมการณ์ ขาดไหวพริบเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หรือพวกพ้อง หรืออาจนำไปสู่ระบบที่มีประสิทธิภาพสูง หากมีการนำหลักการไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มีผู้นำที่มีอุดมการณ์และมีความรู้ความสามารถในการนำพาประเทศ

ประชาธิปไตยของตะวันตก เป็นประชาธิปไตยที่เน้นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล จำกัดการใช้อำนาจของรัฐ โดยการแบ่งแยกอำนาจอภิปไตยเป็น 3 ฝ่าย นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ ตรวจสอบและคานอำนาจกัน เป็นประชาธิปไตยเสรีที่เปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคลสามารถแสดงออกหรือกระทำการต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง อาจนำมาซึ่งความริเริ่มใหม่ๆ โดยปัจเจกบุคคล และรัฐให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลนั้น โดยอาจไม่เน้นผลประโยชน์ของ “คนส่วนใหญ่” และเนื่องจากปัจเจกบุคคลมีขีดความสามารถและโอกาสไม่เท่ากัน ระบบประชาธิปไตยเสรีนิยมจึงอาจนำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำอย่างรุนแรง หรือถูกบิดเบี่ยวกลายเป็น “การปกครองของคนส่วนน้อยที่มีขีดความสามารถ

สูงกว่า และ/หรือโอกาสดีกว่า” หรือที่เรียกว่า “ระบอบคณาธิปไตย” นั้นเอง (Parenti, 1974, pp. 179-200)

**2. ระบบเศรษฐกิจ** จีนใช้ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมการตลาด ในขณะที่ประเทศสังคมนิยมต้นแบบใช้ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผน ส่วนประเทศตะวันตกยึดถือระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

ระบบสังคมนิยมการตลาด หมายถึงระบบเศรษฐกิจที่รัฐเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจ แต่ในเวลาเดียวกันก็เปิดโอกาสให้เอกชนสามารถประกอบกิจการทางเศรษฐกิจควบคู่กันไปกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐ โดยรัฐรับรองและคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของเอกชน (อุดม รัฐอมฤต และนิยม รัฐอมฤต, 2558, น. 83-90) การอนุญาตให้เอกชนประกอบกิจการทางเศรษฐกิจส่วนบุคคลในยุคเติ้งเสี่ยวผิง เริ่มต้นขึ้นก่อนในภาคการเกษตร โดยอนุญาตให้ครัวเรือนเกษตรกรเช่าที่แยกส่วนประกอบการเอง ผลิตเอง ขายเอง รับผิดชอบเอง ต่อมาการประกอบกิจการธุรกิจส่วนบุคคลขยายตัวสู่พื้นที่เมือง การริเริ่มดังกล่าวเกิดจากฝ่ายประชาชนที่ตกอยู่ในความอดอยาก ต้องการหาทางอยู่รอดให้แก่ตัวเอง (杨继绳, 1998, pp.174-189) ในส่วนที่เป็นโครงการของรัฐ รัฐบาลจีนได้ริเริ่มจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้น 4 แห่งในภาคใต้ของจีนที่ใกล้กับฮ่องกง มาเก๊า และไต้หวัน ได้แก่ เซินเจิ้น จูไห่ ซานโถว (ซัวเถา) และเฉียนเหมิน เป็นโครงการนำร่องนำระบบเศรษฐกิจการตลาดมาใช้ในแผ่นดินใหญ่จีน ใน ค.ศ. 1980 โดยออกระเบียบของสำนักนายกรัฐมนตรีเปิดให้เอกชนต่างประเทศหรือบริษัทมาลงทุนสร้างโรงงานผลิตสินค้าหรือร่วมลงทุนกับฝ่ายจีน ประกอบธุรกิจหรือการผลิตด้านอุตสาหกรรม โดยรัฐอำนวยความสะดวกและให้สิทธิพิเศษบางประการในด้านภาษี การเงิน ที่ดิน แรงงาน ค่าจ้าง เป็นต้น เขตเศรษฐกิจทั้ง 4 แห่งดังกล่าวครอบคลุมพื้นที่กว้างกว่า 500 ตารางกิโลเมตร

(旷晨, 2006, p. 11) เมื่อโครงการดังกล่าวดำเนินไปอย่างได้ผลดี เศรษฐกิจเติบโต ประชาชนมีงานทำ ความเป็นอยู่ดีขึ้น ต่อมาจึงทยอยเปิดพื้นที่เพิ่มขึ้น ในเขตเมืองชายทะเล ชายแม่น้ำ และลึกเข้าไปในแผ่นดิน จนในปัจจุบันเปิดทุกพื้นที่ทั่วประเทศ (วิบูลย์ ตั้งกิตติภากรณ์, 2554, น. 37-38)

แม้ประเทศจีนจะเปิดให้มีเศรษฐกิจระบบตลาด โดยเอกชนเป็นผู้ประกอบการในประเทศได้ แต่ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลจีนยังคงเศรษฐกิจระบบสังคมนิยม คือ รัฐบาลยังคงเป็นผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจด้วยเช่นเดียวกับ เอกชน โดยการจัดตั้งบริษัทที่รัฐเป็นเจ้าของกิจการ หรือที่เรียกว่า “รัฐวิสาหกิจ” ซึ่งมีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น เป็นเจ้าของ และโดยการคงไว้ซึ่งมีรัฐวิสาหกิจของจีน ทำให้จีนสามารถใช้รัฐวิสาหกิจในการพัฒนา อุตสาหกรรมและแข่งขันทางด้านธุรกิจกับบริษัทเอกชน ของต่างประเทศที่มีทุนทรัพย์และเทคโนโลยีสูงได้ นอกเหนือจากการเป็นกลไกดูดซับแรงงานส่วนเกิน ควบคุมราคาสินค้า หรือจัดหาสินค้าในยามเกิดวิกฤต เศรษฐกิจ

ระบบสังคมนิยมต้นแบบ เช่น สหภาพโซเวียต รัฐผูกขาดการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และในการ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐนี้ จะมีการจัดทำ แผนเศรษฐกิจโดยรัฐบาลกลาง แผนเศรษฐกิจที่วางนี้จะมี เนื้อหาเกี่ยวกับ การผลิต การจำหน่าย ราคา ฯลฯ เอกชนไม่มีสิทธิไม่มีอิสระในการประกอบกิจการทาง เศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม คือรัฐไม่เป็นผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นกิจกรรมของภาคเอกชน รัฐมีหน้าที่คุ้มครองระบบ การตลาด คุ้มครองสถาบันทรัพย์สินส่วนบุคคล เพื่อให้ เอกชนมีแรงจูงใจในการประกอบการ และระบบ เศรษฐกิจเสรีดำเนินไปอย่างราบรื่น

ในขณะที่ระบบทุนนิยมเสรีของประเทศตะวันตก มีจุดแข็งในการสร้างแรงจูงใจให้กับเอกชนในการ ประกอบกิจการทางเศรษฐกิจ และกีดกันบทบาทของรัฐ ในทางเศรษฐกิจ ไม่ให้ประกอบกิจการทางเศรษฐกิจ แข่งกับภาคเอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจ เอกชน อันเป็นที่มาของความเข้มแข็งของธุรกิจเอกชน ในสังคมตะวันตก เป็นพลังที่ครอบงำรัฐในทางการเมือง และโดยที่ให้ความสำคัญแก่สถาบันทรัพย์สินส่วนบุคคล ในบางสังคม วิธีปฏิบัติเช่นนี้จะนำไปสู่สภาวะทางสังคม ที่มีความเหลื่อมล้ำอย่างรุนแรง และการผูกขาดอำนาจ ทางการเมืองโดยกลุ่มคนจำนวนน้อย

**3. ระบบพรรคการเมือง** ระบบพรรคการเมืองของ จีนเป็นระบบหลายพรรคร่วมมือกัน โดยมีพรรค คอมมิวนิสต์เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ระบบ พรรคการเมืองของประเทศคอมมิวนิสต์ต้นแบบเป็น ระบบพรรคเดียว ส่วนระบบพรรคการเมืองของประเทศ ตะวันตก เป็นระบบสองพรรค หรือระบบหลายพรรค ต่อสู้แข่งขันกันโดยเสรี

ระบบพรรคการเมืองของจีน ไม่เพียงมีพรรค คอมมิวนิสต์เท่านั้นที่ผูกขาดการเป็นรัฐบาลบริหาร ประเทศ แต่ยังมีพรรคการเมืองอื่นๆอีก 8 พรรค ที่ได้รับ การรับรองให้จัดตั้งขึ้น และมีส่วนร่วมในทางการเมือง และการปกครอง ทั้งในกิจการด้านนิติบัญญัติ การบริหาร การติดตาม ตรวจสอบ ให้ความเห็น และ เสนอแนะ โดยเฉพาะบทบาทของ 8 พรรคดังกล่าว ผ่านทางสภาที่ปรึกษาทางการเมืองในระดับชาติและ ระดับท้องถิ่น พรรคการเมืองทั้ง 8 พรรคที่ว่า ได้แก่ 1) พรรคคณะกรรมกรปฏิวัติก็กกมิน ตั้ง 2) พรรคประชาธิปไตยสร้างชาติ 3) พรรคส่งเสริม ประชาธิปไตย 4) พรรคกรรมกรและเกษตรกร ประชาธิปไตย 5) พรรคพันธมิตรประชาธิปไตยแห่ง ประเทศจีน 6) พรรค 93 (สมาคมการศึกษา) 7) พรรคจู้กู่ (สมาคมชาวจีนโพ้นทะเลคืนถิ่น)

8) พรรคได้หวั่นประชาธิปไตยพันธมิตรปกครองตนเอง (อุดม รัฐอมฤต และนิยม รัฐอมฤต, 2558, น. 113-114)

ในการขับเคลื่อนประเทศ พรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งได้อำนาจมาจากการต่อสู้ทางทหาร เป็นพรรคหลักในระบบ มีสมาชิกเกือบ 100 ล้านคน (พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย, 2564, ออนไลน์) จัดโครงสร้างพรรคแบบเซลล์ มีกลไกพรรคเข้มแข็งคู่ขนานกันไปกับโครงสร้างการปกครองในทุกระดับ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนแกนกลาง 2) ส่วนองค์กรพื้นที่ และ 3) ส่วนองค์กรพื้นฐาน

ส่วนแกนกลางพรรคทำหน้าที่เหมือนสมอง มีสมาชิกพรรคแห่งชาติ เป็นตัวแทนของสมาชิกพรรค ทั้งปวงเลือกตั้งคณะกรรมการกลางพรรค และคณะกรรมการวินัยพรรคและการตรวจสอบกลาง (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 20 (5) (6)) คณะกรรมการทั้ง 2 ชุด โดยปกติมีวาระการอยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 22 และข้อ 45 วรรค 2) คณะกรรมการกลางพรรค (ชุดปัจจุบัน (ชุดที่ 19) มีกรรมการ 204 คน กรรมการสำรอง 172 คน) เลือกตั้งในหมู่กรรมการกลางกันเอง เป็นสมาชิกกรรมการเมืองกลาง 25 คน เลือก 7 คนในหมู่สมาชิกกรรมการเมืองกลาง เป็นคณะกรรมการบริหารประจำของกรรมการเมืองกลาง เลือกตั้ง 1 คนในคณะกรรมการประจำฯ เป็นเลขาธิการใหญ่พรรค โดยมีสำนักงานเลขาธิการพรรคส่วนกลางทำหน้าที่ธุรการของกรรมการเมืองกลาง และคณะกรรมการประจำฯ (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 23) นอกจากนี้ คณะกรรมการกลางพรรคยังทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งตัวบุคคลและชี้แนะการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารพรรคด้านการทหาร (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 24) ในส่วนคณะกรรมการกลางวินัยพรรคและการตรวจสอบชุดปัจจุบัน (ชุดที่ 19) มีกรรมการ 133 คน คณะกรรมการฯ เลือกกันเอง เป็นคณะกรรมการ

ประจำ 19 คน ในคณะกรรมการบริหารประจำ 19 คน เลือก 8 คนเป็นรองเลขาธิการฯ และ 1 คนเป็นเลขาธิการฯ

ส่วนองค์กรพื้นที่ทำหน้าที่เหมือนลำตัวแยกเป็นองค์กรระดับมณฑล องค์กรระดับจังหวัด และองค์กรระดับอำเภอ (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 25) มีการจัดตั้งการภายในพรรคในลักษณะเดียวกันกับองค์กรพรรคในส่วนที่เป็นแกนกลาง (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 26)

ส่วนองค์กรพื้นฐานทำหน้าที่เหมือนแขนขา เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างพรรคกับประชาชน จัดตั้งขึ้นทั่วไปในหน่วยงานธุรกิจ หน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ โรงเรียน โรงงาน ชุมชนแนวถนน ตำบล หมู่บ้าน หรือหลายหน่วยหลายพื้นที่ร่วมกัน ที่มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยหน่วยงานหรือพื้นที่ที่จัดตั้งเป็นองค์กรพื้นฐานและมีสมาชิกพรรคตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เรียกว่า “จือปู” (支部) หรือเซลล์ (cells) ที่มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปเรียกว่า “จุงจือปู” (总支部) หรือเซลล์รวม และที่มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป เรียกว่า “องค์กรพื้นฐาน” (基层组织) (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 30)

พรรคคอมมิวนิสต์ในฐานะพรรครัฐบาล จะเป็นฝ่ายกำหนดแผนและทิศทางการบริหารประเทศระยะยาว และแผน 5 ปี รับผิดชอบการบริหารประเทศ โดยมีพรรคการเมืองทั้ง 8 ซึ่งเป็นพรรคหรือองค์กรที่มีอยู่ก่อนการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1949 และสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในการต่อสู้กับรัฐบาลพรรคก๊กมินตั๋ง (邵维正, 2000, pp. 449-480) ร่วมใช้อำนาจด้วย โดยเน้นการร่วมมือ ร่วมใช้อำนาจ ปกป้องหรือ ติดตาม และตรวจสอบการใช้ อำนาจของรัฐบาล

โดยที่พรรคคอมมิวนิสต์ผูกขาดการเป็นรัฐบาล อำนาจและอิทธิพลของเจ้าหน้าที่พรรคคอมมิวนิสต์ในการบริหารประเทศจึงมีสูงมาก เพื่อป้องกันการใช้

ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย ข้อบังคับพรรคฯ ได้เน้นเรื่องวินัยของเจ้าหน้าที่และสมาชิกพรรคเป็นพิเศษ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่พรรคในองค์กรทุกระดับและสมาชิกพรรคโดยรวมจะต้องเคารพในหลักความประพฤติที่ดีงาม รักษาความสามัคคีและเอกภาพของพรรค และต้องรับประกันในความสำเร็จของภาระหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ วินัยที่เน้นครอบคลุมถึงวินัยทางการเมือง วินัยในองค์กร วินัยในเรื่องความใสสะอาด วินัยต่อมวลชน วินัยในการปฏิบัติงาน และวินัยในการดำเนินชีวิต (ข้อบังคับพรรคฯ ข้อ 39 และข้อ 40) ในยุคของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง ได้ดำเนินนโยบายที่เข้มงวดต่อเจ้าหน้าที่พรรคที่มีตำแหน่งทางการเมืองและทางปกครอง โดยเน้นให้ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ทุ่มีและรับผิดชอบต่อการทำงาน และให้รำลึกถึงปณิธานแรกเริ่มที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค พร้อมกับย้ำว่าชะตากรรมของพรรคขึ้นกับประชาชน สนับสนุนหรือต่อต้าน เพราะฉะนั้น การปกครองพรรคอย่างเข้มงวด ให้พรรคทำงานสนองตอบต่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นภารกิจสำคัญต่อการอยู่รอดและการดำรงอยู่ของพรรค (中国共产党第十九次全国代表大会文件汇编, 2017, pp. 49-55)

ระบบพรรคการเมืองของประเทศคอมมิวนิสต์ต้นแบบ เช่น สหภาพโซเวียต ประเทศในเครือสหภาพโซเวียต จะมีเพียงพรรคเดียว ไม่ยอมให้กลุ่มการเมืองอื่นจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมาตรวจสอบ หรือแข่งขันแย่งชิงอำนาจการปกครองประเทศ ในขณะที่ระบบการเมืองจีนยอมให้มีพรรคการเมืองอื่นร่วมใช้อำนาจและร่วมตรวจสอบการใช้อำนาจ

ระบบพรรคการเมืองแบบตะวันตก ยอมให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้โดยเสรี โดยถือว่าเป็นสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะกระทำได้ ในบางประเทศอาจมีการควบคุมโดยบังคับให้ต้องขออนุญาตจัดตั้ง และกำหนดเงื่อนไขการจัดตั้ง ในระบบอย่างนี้

พรรคการเมืองอาจพัฒนาไปเป็นระบบ 2 พรรค หรือระบบหลายพรรค แล้วแต่ความนิยมของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในระบบ พรรคการเมืองแบบตะวันตกโดยทั่วไปจะจัดโครงสร้างพรรคแบบขั้วรวม (caucus) มีสมาชิกพรรคน้อย สมาชิกพบปะประชุมและจัดทำกิจกรรมกันเป็นครั้งคราว หรือแบบสาขา (branch) จัดตั้งสาขาเป็นหลักแหล่งแน่นอน และเป็นจุดติดต่อระหว่างพรรคกับสมาชิกพรรค โดยถือเขตการปกครองเป็นขอบเขตของสาขา เช่น จังหวัด อำเภอ ไม่มีการจัดตั้งองค์กรพรรคลงลึกในระดับหน่วยงาน โรงงาน สถาบันการศึกษา ชุมชนแนวนอน ตำบล หมู่บ้านเหมือนกรณีของพรรคคอมมิวนิสต์ อีกทั้งพรรคการเมืองแบบตะวันตกไม่เน้นเรื่องอุดมการณ์และไม่เข้มงวดในเรื่องวินัยของสมาชิกพรรค

**4. ระบบเลือกตั้ง** จีนไม่เน้นการเลือกตั้ง แต่เน้นการคัดตัวผู้สมัคร ในขณะที่ประเทศตะวันตกเน้นการเลือกตั้ง แต่ไม่เน้นการคัดตัวผู้สมัคร

ระบบเลือกตั้งของจีนมีทั้งการเลือกตั้งทางตรงโดยประชาชนและการเลือกตั้งทางอ้อมโดยตัวแทนประชาชนเป็นผู้ใช้สิทธิแทนประชาชน การเลือกตั้งทางตรงจะใช้กับหน่วยการปกครองระดับล่าง ได้แก่ ตำบล และอำเภอ การเลือกตั้งทางอ้อมจะใช้กับหน่วยการปกครองระดับบน ได้แก่ จังหวัด มณฑล และประเทศ การเลือกตั้งทางอ้อม ดำเนินการโดยสภาในระดับต่ำลงไปขึ้นหนึ่งจะเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาในระดับสูงขึ้นไปขึ้นหนึ่ง เช่น สภาผู้แทนฯ ระดับอำเภอจะเลือกตั้งผู้แทนไปดำรงตำแหน่งในสภาผู้แทนฯ ระดับจังหวัด สภาผู้แทนฯ ระดับจังหวัดจะเลือกตั้งผู้แทนไปดำรงตำแหน่งสภาผู้แทนฯ ระดับมณฑล (กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประชาชนระดับชาติและระดับท้องถิ่น แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 มาตรา 31 วรรค 2) ทั้งนี้ การเลือกตั้งผู้แทนไปดำรงตำแหน่งในสภาผู้แทนฯ ในระดับสูงขึ้นไปนั้น ไม่จำกัดว่าผู้ได้รับการเสนอชื่อ

ให้เป็นสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทน  
แห่งสถานนั้นเท่านั้น (กฎหมายเลือกตั้งฯ แก้ไขเพิ่มเติม  
ค.ศ. 2015 มาตรา 32)

ในการเลือกตั้งโดยตรง เขตการเลือกตั้งแต่ละเขต  
จะมีกฎหมายกำหนดจำนวนผู้แทนที่จะพึงมีใน  
เขตเลือกตั้งนั้นๆ เขตละ 1-3 คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาด  
ของเขตเลือกตั้งว่าเล็กหรือใหญ่ (จำนวนประชากร) และ  
การแบ่งเขตเลือกตั้งอาจถือสภาพการอยู่อาศัยของ  
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือหน่วยการผลิตหรือหน่วยงาน  
เป็นเกณฑ์การแบ่งเขตเลือกตั้งก็ได้ (กฎหมายเลือกตั้งฯ  
แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 มาตรา 24) โดยหน่วยงาน  
ที่รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งคือคณะกรรมการ

การเลือกตั้งจะประสานกับกลุ่มหรือสมาคม  
ให้เสนอชื่อผู้สมัครตามจำนวนที่ได้รับการจัดสรร หรือ  
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปเข้าชื่อกันก็มีสิทธิ  
เสนอชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตของตนได้ (กฎหมาย  
เลือกตั้งฯ แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 มาตรา 29)

การเลือกตั้งของจีนไม่เปิดให้มีการสมัครแบบ  
อิสระโดยตัวผู้สมัครเอง ผู้สมัครจะต้องมาจากการเสนอ  
ชื่อของกลุ่มหรือสมาคม กลุ่มหรือสมาคมที่จะได้รับสิทธิ  
ให้เสนอรายชื่อผู้สมัครจะต้องเป็นองค์กรการเมือง กลุ่ม  
อาชีพหรือสมาคมต่างๆ ที่รัฐบาลรับรอง เช่น องค์กร  
พรรคการเมืองในพื้นที่ สหภาพแรงงาน สมาคมสตรี  
สมาคมอุตสาหกรรมและการพาณิชย์ สมาคมยูวชน  
คอมมิวนิสต์ กลุ่มชนเผ่า กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มสื่อสาร  
มวลชนและสิ่งพิมพ์ โดยที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็น  
ผู้สมัครเป็นตัวแทนของกลุ่มหรือองค์กร จึงอาจอนุมาน  
ได้ว่าผู้นั้นเป็นบุคคลที่กลุ่มหรือองค์กรมีความคุ้นเคยและ  
ให้ความเชื่อถือไว้วางใจให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของ  
องค์กรของตน อีกทั้งตำแหน่งผู้แทนประชาชนของจีน  
ไม่มีเงินเดือนประจำ มีแต่หน้าที่และความรับผิดชอบ  
หากมีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบสูงก็อาจ  
ได้รับการเลื่อนระดับในทางการเมือง ทางราชการหรือ

ทางสังคมต่อไป จึงนับได้ว่าเป็นวิธีคัดสรรที่มี  
ประสิทธิภาพอย่างหนึ่งนอกเหนือจากการให้ประชาชน  
เป็นผู้ออกเสียงเลือกผู้แทน ซึ่งปกติประชาชนผู้ออกเสียง  
เลือกตั้งมักไม่รู้จักหรือคุ้นเคยในเรื่องภูมิหลังและ  
ความประพฤติของผู้สมัคร

เมื่อได้รายชื่อผู้สมัครแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้ง  
จะประกาศรายชื่อและคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ  
ให้เป็นสมัครรับเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งอย่างน้อย 15 วัน  
ในกรณีที่ผู้ได้รับการเสนอชื่อมากกว่าเกณฑ์ที่กฎหมาย  
กำหนด คือให้ผู้สมัครได้ไม่เกิน 1 ใน 3 ถึง 1 ใน 2 ของ  
จำนวนผู้แทนที่จะพึงมีในเขตเลือกตั้งนั้น หากมีจำนวน  
ผู้ได้รับการเสนอชื่อเกินจำนวนเกณฑ์ที่กำหนด  
ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการ  
จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อพิจารณาปรึกษาและจำนวน  
ผู้ได้รับการเสนอชื่อลงให้เข้าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด  
หากตกลงกันไม่ได้ให้มีการจัดการเลือกตั้งขึ้นต้นเพื่อลด  
จำนวนผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เข้าเกณฑ์ที่กฎหมาย  
กำหนด (กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประชาชน  
ระดับชาติและระดับท้องถิ่น แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015  
มาตรา 31) ขณะเดียวกัน ในระหว่างที่มีการประกาศ  
รายชื่อผู้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งนี้  
จะเปิดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคัดค้านผู้สมัครที่มี  
คุณสมบัติไม่เหมาะสมได้ อนึ่ง เนื่องจากการเลือกตั้ง  
ของจีน ไม่เปิดให้มีการหาเสียง มีแต่การแนะนำ  
คุณสมบัติและประสบการณ์ของผู้สมัคร และมีการ  
คัดสรรตัวผู้สมัครมาก่อนแล้ว อีกทั้งผู้สมัครก็มีจำนวน  
เกินจากจำนวนผู้แทนที่จะพึงมีไม่มาก จึงเป็นเหตุ  
อย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่สนใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ในส่วนของการเลือกตั้งของประเทศตะวันตก  
จะเปิดให้มีการแข่งขันโฆษณาหาเสียงอย่างกว้างขวาง  
ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาจากหลายพรรคการเมือง  
หลากหลายภูมิหลัง มีทั้งผู้สมัครที่มีอุดมการณ์และไม่  
มีอุดมการณ์ ที่ประกอบอาชีพสุจริตและไม่สุจริต

ที่มีประสบการณ์และไม่มีประสบการณ์ในงานสาธารณะ ผู้สมัครบางคนเป็นนักธุรกิจมุ่งแสวงหากำไร หรือเจ้าพ่อเจ้าแม่ นักการเมืองบางคนเป็นนักการเมืองอาชีพ บางคนเป็นนักการเมืองสมัครเล่น ซึ่งทั้งหมดนี้ การเลือกตั้งจะทำให้ได้ผู้แทนที่มีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับนายทุนของพรรคและอารมณ์ของประชาชน ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งอิทธิพลของการซื้อเสียงและหวัคเนน ซึ่งมีความเสี่ยงอยู่ไม่น้อยที่จะได้นักการเมืองที่ไม่รับผิดชอบต่อประชาชนโดยรวม

**5. ขนาดของสภาตัวแทน** จีนเลือกใช้รูปแบบสภาขนาดใหญ่ ที่มีสมาชิกมาก เพื่อให้มีตัวแทนประชาชนอย่างกว้างขวางในลักษณะของสมัชชาประชาชน ส่วนประเทศตะวันตกเลือกใช้รูปแบบสภาผู้แทนประชาชนที่มีสมาชิกปานกลางหรือน้อยในลักษณะของสภาตัวแทน

โดยที่ระบบตัวแทนทางการเมืองของประเทศจีนกำหนดให้ประชาชนทุกชนชาติและทุกกลุ่มอาชีพในระดับพื้นฐานของประเทศ โดยเฉพาะ กรรมกร เกษตรกร นักวิชาการ ต้องมีตัวแทนของตนในสภาผู้แทนประชาชนหรือสภานิติบัญญัติระดับชาติและระดับท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและสอดคล้องกับจำนวนของประชากรของแต่ละกลุ่มแต่ละอาชีพในพื้นที่ รวมถึงต้องคำนึงถึงสัดส่วนของเพศด้วย (กฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประชาชนระดับชาติและระดับท้องถิ่นทุกระดับ แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 มาตรา 6) และโดยที่จีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นพิเศษ ดังนั้นจำนวนตัวแทนในสภาผู้แทนประชาชนระดับต่างๆ จึงมักมีสมาชิกมากเป็นพิเศษด้วย กล่าวคือ สภาผู้แทนประชาชน ระดับชาติ ตามกฎหมายกำหนดให้มีสมาชิกได้มากถึง 3000 คน (กฎหมายเลือกตั้งฯ แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 มาตรา 15) โดยสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติชุดปัจจุบันเป็นชุดที่ 13 (ดำรงตำแหน่ง มีนาคม 2018 - มีนาคม 2023) มีจำนวน

สมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากสภาประชาชนระดับมณฑลและกองทัพ รวมทั้งสิ้น 2,980 คน สภาผู้แทนประชาชนระดับมณฑล กฎหมายกำหนดให้มีจำนวนสมาชิก 350-1,000 คน สภาผู้แทนประชาชนระดับจังหวัดให้มีจำนวนสมาชิก 240-650 คน สภาผู้แทนประชาชนระดับอำเภอ ให้มีจำนวนสมาชิก 120-450 คน สภาผู้แทนประชาชนระดับตำบล มีจำนวนสมาชิก 40-160 คน (กฎหมายเลือกตั้งฯ แก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 2015 มาตรา 11) จะเห็นได้ว่าสภาผู้แทนประชาชนระดับต่างๆ มีจำนวนสมาชิกมาก การประชุมสมาชิกเต็มสภา ในทางปฏิบัติ ทำได้ไม่สะดวกและไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้การประชุมเต็มสภากระทำกันปีละ 1 สมัย สมัยละ 1-2 สัปดาห์ (ตัวอย่างการประชุมสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติเต็มจำนวนครั้งล่าสุด (ชุดที่ 13 ครั้งที่ 5) ประชุมที่กรุงปักกิ่งระหว่างวันที่ 5-11 มีนาคม ค.ศ. 2022) เพื่อรับฟังรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรรัฐฝ่ายต่างๆ อนุมัติกฎหมายหลักหรือนโยบายการบริหาร หรือแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดงานที่เหลือ ซึ่งก็สำคัญไม่น้อยเช่นกันจะมอบหมายให้เป็นคณะกรรมการประจำของสภาผู้แทนประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนในระหว่างที่สภามีได้อยู่ในสมัยประชุม (รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มาตรา 68) ซึ่งเป็นเวลายาวนานมากกว่า 11 เดือนใน 1 ปี และโดยวิธีปฏิบัติเช่นนี้ คณะกรรมการประจำของสภา จะมีความสำคัญยิ่งกว่าสภาที่ประกอบด้วยสมาชิกเต็มสภา เนื่องจากสภาชุดใหญ่จะประชุมกันเพียงปีละ 1 สมัย สมัยละ 1- 2 สัปดาห์เท่านั้น

สภาผู้แทนประชาชนระดับท้องถิ่นของท้องถิ่นใดคือองค์กรที่ทรงไว้ซึ่งอำนาจของท้องถิ่นนั้น (กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาผู้แทนประชาชนระดับท้องถิ่นและรัฐบาลท้องถิ่น มาตรา 4) สภาผู้แทนประชาชนระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับอำเภอขึ้นไปให้จัดตั้ง

คณะกรรมการประจำของสภาแห่งนั้นๆ (กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งผู้แทนประชาชนระดับท้องถิ่นฯ มาตรา 2) โดยทั่วไป สมาชิกของคณะกรรมการประจำสภาจะมีจำนวนประมาณ 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งสภา (โดยทั่วไปมักเป็นสมาชิกสภาที่มีคุณสมบัติโดดเด่นหรือมีประสบการณ์สูงกว่าเพื่อนสมาชิกด้วยกัน) ส่วนการประชุมคณะกรรมการประจำของสภา กฎหมายกำหนดให้เรียกประชุม อย่างน้อย 1 ครั้งทุก 2 เดือน (กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาผู้แทนประชาชนระดับท้องถิ่นและรัฐบาลท้องถิ่น มาตรา 45)

สถานการณ์บัญญัติของประเทศตะวันตก โดยทั่วไปจะมีจำนวนสมาชิกไม่มากเหมือนดังกรณีของประเทศจีน เช่น สหรัฐอเมริกา สภาผู้แทนประชาชนระดับชาติมีสมาชิก 435 คน วุฒิสภาระดับชาติมีสมาชิก 100 คน ในระดับมลรัฐ มีเพียง 22 ใน 50 มลรัฐเท่านั้น ที่สภาผู้แทนมีสมาชิกเกิน 100 คน (Bingham, & Hedge, 1991, p. 15) ในระดับท้องถิ่น สภายังมีจำนวนสมาชิกน้อยลงไปอีกและไม่ค่อยให้ความสำคัญแก่กลไกด้านสภาจะให้ความสำคัญแก่ฝ่ายบริหาร สภาที่จัดตั้งขึ้นจะมีสมาชิกไม่มาก เช่น สภาของนครชิคาโก มีสมาชิก 50 คน สภาของนครนิวยอร์ก 26 คน (นิยม รัฐอมฤต และคณะ 2520, น. 121) ส่วนประเทศอังกฤษ สภาผู้แทนฯ ได้แก่สภาสามัญ ปัจจุบัน (ค.ศ. 2022) มีสมาชิก 650 คน สภาขุนนาง หรือวุฒิสภา (มีอำนาจน้อย) 764 คน สภาสกอตแลนด์ สภาเดียว มีสมาชิก 129 คน สภาแห่งชาติเวลส์ สภาเดียว มีสมาชิก 60 คน (สมบูรณ์ สุขสำราญ, 2551, น. 64, 68) สภานครลอนดอน (City Assembly of the Greater London Authority) มีสมาชิก 25 คน อย่างไรก็ดี เชื่อกันว่า สภานาถกลาง จะเป็นสภาที่มีประสิทธิภาพที่สุด สภาที่มีสมาชิกต่ำกว่า 100 คน จะเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีบทบาทในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ (Hague, Harrop, & McCormick, 1998, p. 185)

ในกรณีของจีน ระบบสภาสามารถทำหน้าที่ได้ทั้ง 2 อย่างในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ ได้ให้ความเป็นตัวแทนแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างกว้างขวาง โดยการจัดให้มีสภาที่มีสมาชิกจำนวนมากกระจายแก่ทุกกลุ่มชนทุกกลุ่มอาชีพ และพื้นที่ในลักษณะของสมาชิกประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็ได้สภาที่มีประสิทธิภาพในการทำหน้าที โดยการกำหนดให้มีคณะกรรมการประจำของสภาชุดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิก 100-200 คนหรือน้อยกว่านี้ในระดับท้องถิ่น เป็นกลไกหลักในการทำหน้าที่ของสภาที่เป็นองค์กรหลักในระบอบประชาธิปไตย ตัวอย่างกรณีของสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติชุดปัจจุบัน (ชุดที่ 13) คณะกรรมการประจำของสภาฯ มีกรรมการรวมประธาน 172 คน (คณะกรรมการประจำของสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติชุดที่ 13, ม.ป.ป., ออนไลน์) ในระดับมณฑล กรณีของคณะกรรมการประจำของสภามณฑลกว่างตุง ชุดปัจจุบัน (ชุดที่ 13) มีกรรมการรวมประธาน 59 คน (คณะกรรมการประจำของสภาผู้แทนประชาชนมณฑลกว่างตุง ชุดที่ 13, ม.ป.ป., ออนไลน์) ในระดับจังหวัด กรณีของนครเซินเจิ้น ชุดปัจจุบัน มีกรรมการรวมประธาน 51 คน (คณะกรรมการประจำของสภาผู้แทนประชาชนนครเซินเจิ้น ชุดที่ 7, ม.ป.ป., ออนไลน์)

**6. ระบบการปรึกษาหารือทางการเมือง** ภาพของการเมืองจีนที่ปรากฏต่อสาธารณชน ไม่เน้นการแข่งขันแพ้-ชนะ แต่เน้นการปรึกษาหารือเป็นหลัก เพราะพรรคคอมมิวนิสต์ผูกขาดการเป็นรัฐบาล ไม่เปิดให้มีการต่อสู้อภิปรายในสภาในลักษณะเป็นเวทีทำลายฝ่ายตรงข้าม การอภิปรายปัญหามักทำกันภายในพรรค หรือภายในคณะกรรมการ การประชุมสภามักเป็นการรับทราบหรือลงมติในผลการปฏิบัติงาน นโยบาย แผนงาน หรือการแต่งตั้งตัวเจ้าหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ผลงานของนักการเมืองขึ้นอยู่กับผลงานและความรู้ความสามารถของบุคคล ในขณะที่การเมืองในประเทศตะวันตกจะเน้นสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ โดยใช้กลไก

ทางการเมืองที่แยกส่วนเป็นฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน ประชันกันหาเสียงสนับสนุนจากประชาชน ตัดสินแพ้ชนะทางการเมืองในสนามเลือกตั้ง และด้วยการออกเสียงในสภา

ในประเทศจีน สถาบันรัฐสภาประกอบด้วยสภาเดียว ไม่มีสภาที่ 2 หรือวุฒิสภาคอยกลั่นกรอง แต่มีสภาที่ปรึกษาทางการเมืองในระดับชาติ และในระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ระดับมณฑลถึงระดับอำเภอ ตามสถิติปี 2003 มีสภาที่ปรึกษาทางการเมืองระดับท้องถิ่นมากถึง 3,117 แห่ง และมีสมาชิกรวมกันมากกว่า 540,000 คน (The General Office of the National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference, 2003, p. 31) สภาที่ปรึกษาทางเมืองนี้มีใช้สภาที่มีอำนาจตามกฎหมายในการกลั่นกรองร่างกฎหมายหรือยับยั้งร่างกฎหมายเหมือนกรณีของวุฒิสภาของประเทศต่างๆ ที่เราคุ้นเคยกัน เป็นเพียงสภาสำหรับการอภิปรายปัญหาและให้ความเห็นแก่รัฐบาลและสภาผู้แทนประชาชนเท่านั้น ไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะไปยับยั้งการพิจารณาของสภาผู้แทนประชาชนหรือสภานิติบัญญัติ มีเพียงเหตุผลหลักวิชา และข้อเท็จจริงเท่านั้น ที่อาจโน้มน้าวสภานิติบัญญัติได้ ในทางปฏิบัติของกระบวนการนิติบัญญัติของจีน เรื่องต่างๆ ที่บรรจุเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภานิติบัญญัติจะถูกส่งไปที่สภาที่ปรึกษาทางการเมืองก่อน เพื่อฟังความเห็นและดูข้อมูลในชั้นเบื้องต้นก่อนเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนประชาชนเพื่อพิจารณาและลงมติให้ความเห็นชอบ

สภาที่ปรึกษาทางการเมืองแห่งชาติชุดที่ 12 (ชุดปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง มีนาคม ค.ศ. 2018 - มีนาคม ค.ศ. 2023) มีสมาชิกจำนวน 2,158 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากพรรคการเมืองและบุคคลในวงการต่างๆ ที่มีความรู้ประสบการณ์ และมีผลงานเป็นที่ปรากฏต่อสาธารณชน ได้แก่ตัวแทนจากพรรคคอมมิวนิสต์ พรรคคณะกรรมการ

ปฏิวัติก๊กมินตั๋ง พรรคประชาธิปไตยสร้างชาติ พรรคส่งเสริมประชาธิปไตย พรรคกรรมกรและเกษตรกรประชาธิปไตย พรรคพันธมิตรประชาธิปไตยแห่งประเทศไทย พรรค 93 (สมาคมการศึกษา) พรรคจ้อกุง (สมาคมชาวจีนโพ้นทะเลเลตินถิ่น) พรรคไต้หวันประชาธิปไตยพันธมิตรปกครองตนเอง บุคคลที่ไม่สังกัดพรรค ตัวแทนจากคณะเยาวชนพรรคคอมมิวนิสต์ สหพันธ์แรงงานแห่งชาติ สมาพันธ์สตรี สหพันธ์เยาวชน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สมาพันธ์ไต้หวันแห่งชาติ สมาพันธ์จีนโพ้นทะเลแห่งชาติ วงการศิลปะและวัฒนธรรม วงการวิทยาศาสตร์ วงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วงการสังคมศาสตร์ วงการเศรษฐศาสตร์ วงการการเกษตร วงการการศึกษา วงการการกีฬา วงการข่าวและสิ่งพิมพ์ วงการยาและการอนามัย วงการความสัมพันธ์กับต่างประเทศ วงการสวัสดิการสังคมและการประกันสังคม วงการชาติพันธุ์และชนกลุ่มน้อย วงการศาสนา ฯลฯ รวมทั้งบุคคลที่สภาที่ปรึกษาเชิญเข้าร่วมเป็นกรณีพิเศษจากฮ่องกง มาเก๊า และอื่นๆ ส่วนคณะกรรมการประจำของสภาที่ปรึกษา ซึ่งทำหน้าที่แทนสภาที่ปรึกษาชุดใหญ่ในระหว่างที่มีได้อยู่ในสมัยประชุม มีจำนวนสมาชิก 325 คนรวมทั้งประธานสภาที่ปรึกษา คือ นายวังหยาง ซึ่งเป็น 1 ใน 7 ผู้นำสูงสุดของรัฐบาลจีนชุดปัจจุบัน (中国人民政治协商会议第十三届全国委员会名单, 2020, online)

ในระดับมณฑล สภาที่ปรึกษาทางการเมือง เช่น มณฑลกว่างตุง ชุดปัจจุบันเป็นชุดที่ 12 (วาระการดำรงตำแหน่ง ค.ศ. 2018 - 2023) มีจำนวนสมาชิก 789 คน และมีคณะกรรมการประจำ เป็นตัวแทนในการปฏิบัติหน้าที่แทนสมาชิกเต็มสภาระหว่างปิดสมัยประชุมจำนวน 138 คน (广东政协网, n.d., online)

ในระดับจังหวัด เช่น สภาที่ปรึกษาทางการเมืองของเมืองกว่างเจา (เมืองเอกของมณฑลกว่างตุง)

ชุดปัจจุบันมีสมาชิกสภา 555 คน (新一届广州市政协委员名单公布, n.d., online) สภาที่ปรึกษาการเมืองของเมืองเซินเจิ้น มณฑลกว่างต้ง ชุดปัจจุบันเป็นชุดที่ 7 มีสมาชิกสภา 504 คน (中国人民政治协商会议深圳市委员会-维基百度, n.d., online)

โดยมาตรการเช่นนี้ กระบวนการร่างกฎหมาย หรือผ่านมติในสภานิติบัญญัติซึ่งเป็นระบบสภาเดียว จะทั้งรวดเร็วและรอบคอบ เพราะจะไม่ถูกเหนี่ยวรั้งหรือ ยับยั้งโดยสภาที่ 2 อย่างในกรณีของประเทศที่ใช้ระบบ 2 สภา ในอีกด้านหนึ่ง ไม่ก่อความขัดแย้งรุนแรงแบ่งฝัก แบ่งฝ่าย และข้าราชการไม่ต้องหอบข้อมูลมาชี้แจงต่อ คณะกรรมาธิการของสภาซ้ำ 2 ชั้น เนื่องจากมี 2 สภา อย่างในกรณีของประเทศไทย การตัดสินใจในสภา ในประเด็นที่เป็นปัญหาสลับซับซ้อน เช่น กรณีการ ถอนตัวออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของ สหราชอาณาจักร หรือเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาที่มี ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้านกำลังกันหรือใกล้เคียงกัน การปรึกษาหารือทางการเมืองมีแนวโน้มว่าก่อเกิด ความรอบคอบและให้ผลดีแก่ประเทศชาติโดยรวม มากกว่าการตัดสินใจในลักษณะฝ่ายหนึ่งได้อีกฝ่ายหนึ่งเสีย ซึ่งไม่เป็นผลดีแก่ทั้ง 2 ฝ่ายในบั้นปลาย

ในประเทศตะวันตกอย่างสหรัฐอเมริกาในปัจจุบัน ก็มีการตื่นตัวว่า ประชาธิปไตยเสรีแบบแบ่งฝักฝ่ายเป็น คู่ขัดแย้ง เริ่มมีปัญหาหรือประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากการเมืองในระบบดังกล่าวถูกกลุ่มผลประโยชน์ครอบงำ สูงมาก อย่างกรณีประชาธิปไตยของสหรัฐ ซึ่งเคยเป็น แบบอย่างของประเทศโลกเสรี บัดนี้ถูกกล่าวหาว่าเป็น “ประชาธิปไตยของคนเพียง 1 เปอร์เซ็นต์ โดยคน 1 เปอร์เซ็นต์ เพื่อคน 1 เปอร์เซ็นต์” กล่าวคือ มีคน จำนวนร้อยละ 1 ในสหรัฐอยู่กลุ่มหนึ่ง มีรายได้จำนวน มหาศาลเกือบ 1 ใน 4 ของรายได้ประชาชาติทั้งหมดของ สหรัฐ (Stiglitz, 2011, online) และด้วยเหตุข้างต้น

มีเสียงเรียกร้องให้ทำการปฏิรูประบบการเมืองของสหรัฐ กรณีการชุมนุมประท้วงยึดถนนวอลล์สตรีท (Occupy Wall Street) ในนครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือน กันยายน ปี 2011 (Occupy Wall Street, n.d., online) เป็นการสะท้อนความไม่พอใจของสภาพการณ์ข้างต้น ของประชาชนสหรัฐนั่นเอง หรือกรณีคนอเมริกันเลือก นายโดนัลด์ ทรัมป์ นักธุรกิจสีเทาที่ไม่มีประสบการณ์ ทางการเมืองมาก่อน และมีความไม่ปกติทางจิต (Lee, 2022, online) เป็นประธานาธิบดีในการเลือกตั้งเมื่อ ปลายปี 2016 ก็เชื่อกันว่าเป็นการประท้วงระบอบ ประชาธิปไตยของสหรัฐที่ถูกครอบงำโดยกลุ่มนักธุรกิจ การเงิน พ่อค้าอาวุธสงคราม และพ่อค้าผลิตยาที่ครอบงำ 2 พรรคการเมืองใหญ่ของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ พรรครีพับลิกัน และพรรคเดโมแครต แต่ล้มเหลว ในการแก้ปัญหาการกระจายรายได้ของคนยากจนและ คนชั้นกลางที่รายได้ตกต่ำตลอดมาเป็นเวลานาน 30 ปี (Why did people vote for Donald Trump? Voters explain, 2016, online)

ปัจจุบันได้มีการพูดถึงประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือกันมากขึ้น โดยเห็นว่าประชาธิปไตยเสรีแบบเน้น การเลือกตั้งเป็นสรณะ เน้นพรรคการเมืองสองพรรค หรือหลายพรรคต่อสู้ผลัดเปลี่ยนกันเข้ากุมอำนาจ ตัดสินปัญหาข้อขัดแย้งภายในพรรคในลักษณะถูก-ผิด ขาว-ดำ 2 ทางเลือกไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดูเหมือนจะเป็น วิธีการแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนของสังคมที่ไม่ค่อย ตรงจุด นอกจากนี้ การเมืองในสังคมทุนนิยมแบบ ตะวันตกได้ถูกอิทธิพลของเงินตราครอบงำ ไม่สามารถ แก้ปัญหาปากท้องของประชาชนทั่วไปได้ จำเป็นต้อง ปฏิรูประบบเพิ่มอำนาจให้แก่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม กับกลไกรัฐในการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยจะต้องเปิดให้ ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น ฝ่ายรัฐ ต้องรับฟังข้อมูลและความเห็นของประชาชนมากขึ้น เพื่อสร้างทางเลือก และการยอมรับร่วมกันในนโยบาย ที่ใช้บังคับ (Fung, Archon & Wright, 2003, p. 17)

ในประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติให้จัดตั้งสภาที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม (มาตรา 89) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ยังคงให้มีสภาที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (มาตรา 258) แต่สภาที่ปรึกษาฯ นี้ต้องล้มเลิกไปเมื่อเกิดการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 หากเปรียบเทียบองค์ประกอบของสภาที่ปรึกษาทางการเมืองของจีนกับของไทย เราจะพบว่า มีข้อแตกต่างกันหลายประเด็น 1) ของจีนมีสภาที่ปรึกษาฯ ในหลายระดับ จากระดับอำเภอถึงระดับชาติ แต่ละสภา แต่ละระดับมีสมาชิกสภาจำนวนมาก นับรวมเป็นจำนวนหลายแสนคน ของไทยมีเพียงระดับชาติระดับเดียวและมีสมาชิกเพียง 99 คน (พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2543 มาตรา 5) ประกอบด้วยตัวแทนขององค์กรภาคการผลิตสินค้า ภาคบริการ สหภาพแรงงาน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรสื่อสารมวลชน ฯลฯ ที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการเสนอชื่อขององค์กรทางอาชีพหรือวิชาชีพ เมื่อผ่านกระบวนการผู้ได้รับการสรรหาในแต่ละสายอาชีพเลือกกันเองให้เหลือตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ มาตรา 6) (2) ประธานสภาที่ปรึกษาฯ ของจีนเป็นผู้มีนําระดับสูงสุดของประเทศ (1 ใน 7 คน) ของไทยประธานสภาที่ปรึกษาฯ เป็นเพียงผู้ประกอบการทางเศรษฐกิจหรืออาจารย์มหาวิทยาลัย ไม่มีอำนาจหรือบารมีต่อรองทางการเมือง 3) สภาที่ปรึกษาฯ ของจีนมีที่มาจากการเป็นศูนย์รวมของกลุ่มพลังต่างๆ ที่ร่วมกันสนับสนุนการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 และเป็นกลไกจัดทำหลักการร่วมในการจัดการปกครองประเทศในระยะเริ่มก่อตั้งระบอบใหม่ ซึ่งเทียบได้กับรัฐธรรมนูญฉบับแรกของสาธารณรัฐ

ประชาชนจีน (The General Office of the National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference, 2003, pp. 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15; อุดม รัฐอมฤต และนิยม รัฐอมฤต, 2558, น. 34) ส่วนสภาที่ปรึกษาฯ ของไทยไม่มีประวัติและฐานสนับสนุนทางการเมืองที่ยิ่งใหญ่ขนาดนั้น และ 4) การเข้าสู่ตำแหน่งของสมาชิกสภาที่ปรึกษาทางการเมืองของจีนไม่มีขาวขัดแย้งเชื้อ-ชาติตำแหน่งครีกโครมถึงขั้นเป็นคดีฟ้องศาลจำนวนหลายสิบคดีเหมือนกรณีการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ของไทย (นครินทร์ ศรีเลิศ, 2557, ออนไลน์) สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ของจีนจำนวนมากเป็นผู้นำและผู้มีชื่อเสียงในวงการต่างๆ ของประเทศ ส่วนสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ของไทยการคัดเลือกมีปัญหา ทำให้ความน่าเชื่อถือของความเป็นตัวแทนอาชีพและวิชาชีพพลดลง จนรัฐบาลไม่สนใจที่จะรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ดังนั้นเมื่อเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงถูกยุบเลิกไปพร้อมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ถูกยกเลิก

## ที่มาของนวัตกรรมทางการเมือง

หากพิจารณาถึงที่มาของระบบต่างๆทางการเมืองของจีนที่กล่าวถึงข้างต้น เราอาจกล่าวได้ว่า มีทั้งที่ทำตามตำราและที่ดัดแปลงให้ต่างไปจากตำรา โดยมีรายละเอียดดังนี้

**1. ระบบการเมือง** ในประเด็นการจัดตั้งองค์กรและการนำแบบรวมศูนย์ หรือระบบประชาธิปไตยรวมศูนย์นี้ กล่าวได้ว่าเป็นไปตำราของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เน้นการจัดตั้งองค์กรและการสร้างระบบการนำที่เข้มแข็งและมีเอกภาพ เนื่องจากขบวนการคอมมิวนิสต์ก่อตัวขึ้นภายใต้สภาพที่เป็นพรรคนอกกฎหมาย รัฐบาลจึงทำลายล้าง มีภัยรอบตัว จึงต้องเคร่งครัดในการรวมตัวและการนำองค์กร แม้ภายหลังขบวนการคอมมิวนิสต์

จะได้อำนาจรัฐแล้ว แต่การได้อำนาจมาด้วยการต่อสู้ทำสงคราม และปฏิรูปเปลี่ยนแปลงสังคมแบบถอนรากถอนโคน ทำให้เกิดแรงต้านจากระบบการปกครองเก่า รุนแรงและไว้วางใจไม่ได้ จำเป็นต้องคงการจัดตั้งองค์กรและการนำแบบเข้มงวดนี้ไว้

**2. ระบบเศรษฐกิจ** ความเป็นมาเกิดจากในสมัยเหมาเจ๋อตุง จีนใช้ระบบสังคมนิยมตามต้นแบบที่สหภาพโซเวียตเป็นผู้กำหนด คือระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง ทั้งการผลิต การจำหน่าย ผู้บริโภค ราคาจำหน่าย ฯลฯ ปรากฏว่าไม่ประสบความสำเร็จ ประชาชนอดอยาก ประเทศยากจน นำมาสู่การแสวงหาแนวทางแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจในสมัยเติ้งเสี่ยวผิง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนไปใช้ระบบทุนนิยมเต็มรูปแบบ คงเป็นเรื่องยาก เพราะสถานการณ์ทางการเมืองไม่เอื้ออำนวย แรงต้านจากฝ่ายซ้ายจะสูงมาก ทางเลือกที่เป็นไปได้ทางหนึ่ง คือการทดลองเลือกใช้วิธีการของระบบทุนนิยมในบางพื้นที่ เมื่อเห็นผลและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น จึงได้ขยายการใช้ไปยังพื้นที่อื่น และครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศในที่สุด

**3. ระบบพรรคการเมือง** หลายพรรคร่วมมือกัน โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล การจัดให้มีระบบประเภทนี้ขึ้นมาจากความจำเป็นในสภาวะการต่อสู้ทางการเมืองและการรบ ที่ต้องแสวงแสวงร่วมและพลังสนับสนุน ซึ่งมาตรการเช่นนี้เป็นประโยชน์ต่อพรรคคอมมิวนิสต์ในการสถาปนาระบบการปกครองใหม่ในเวลาเดียวกันก็สามารถแสดงบทบาทในทางการเมืองได้เป็นอย่างดี และพรรคแนวร่วมยังสามารถช่วยงานการเมืองและการปกครองต่างๆ ที่พรรคคอมมิวนิสต์ต้องการให้ช่วย

**4. ระบบเลือกตั้งที่เน้นการคัดเลือกผู้สมัคร** พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคอุดมการณ์ ต้องการเห็นสังคมเป็นอย่างไรที่คิดฝันในอุดมคติ อีกทั้งต้องการคงอำนาจที่ต่อสู้มาได้ด้วยการใช้ชีวิตเข้าแลก แต่ในเวลา

เดียวกันก็ต้องการสร้างความชอบธรรมให้กับระบบการปกครองของตนด้วยการให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งวิธีการสรรหาผู้สมัครเป็นมาตรการที่รองรับความต้องการนั้นได้ ในอีกด้านหนึ่ง พรรคคอมมิวนิสต์จีนมองว่าการเลือกตั้งแบบประเทศตะวันตกไม่ได้ทำให้ได้ตัวแทนของประชาชนที่แท้จริง เนื่องจากถูกรวบงำโดยกลุ่มผลประโยชน์และผู้มีอิทธิพล

**5. ขนาดของสภา** ไม่ว่าสภาผู้แทนประชาชนหรือสภาที่ปรึกษาทางการเมืองของจีน ล้วนเป็นสภาที่มีขนาดใหญ่ คือมีสมาชิกมาก แต่บริหารงานสภาโดยคณะกรรมการประจำ ซึ่งมีสมาชิกจำนวนไม่มากนัก อยู่อายุ และสามารถคัดเลือกคนดีคนเก่งจากบรรดาสมาชิกสภา เต็มชุดได้อีกด้วย ทำให้สามารถจัดประชุมอภิปรายปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบเช่นนี้มีที่มาจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประชากรมาก ประชากรมีความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ อาชีพ เชื้อชาติ ฯลฯ การมีสภาขนาดใหญ่เป็นสิ่งจำเป็น แต่การทำหน้าที่ของสภาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน จึงเป็นที่มาของการออกแบบระบบดังกล่าว

**6. ระบบการปรึกษาหารือทางการเมือง** นอกจากความเป็นมาในเรื่องการต่อสู้ทางการเมืองและการหลอมรวมพลังในการสร้างแนวร่วมที่ทำให้มีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาทางการเมืองแล้ว ความจำเป็นในการสร้างระบบการเมืองที่มีการปรึกษาหารือในยุคปัจจุบันจัดว่ามีความจำเป็นไม่น้อย เพราะโลกในทุกวันนี้ได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่ต้องการใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญขั้นสูงและประสบการณ์เฉพาะทาง ในการทำงานและการบริหารงานเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ระบบการปรึกษาหารือทางการเมือง ในกรณีเป็นเรื่องขัดแย้งกัน จะช่วยให้เกิดการรับฟังปัญหาของฝ่ายตรงข้าม สร้างการยอมรับ สร้างการยอมรับ ไม่แก้ปัญหาลักษณะหักด้ามพร้าด้วยเข่า ฝ่ายหนึ่งได้ อีกฝ่ายหนึ่งเสีย ซึ่งพรรค

คอมมิวนิสต์จีนในภาวะปกติจะให้ความสำคัญในเรื่อง การสร้างแนวร่วมมาก ถึงขั้นโครงสร้างองค์การพื้นฐาน ภายในของพรรคที่ต้องมีและมีไม่กี่ฝ่ายนั้น จะมีฝ่าย แนวร่วมเป็นฝ่ายหนึ่งอยู่ด้วย

## ข้อดีและข้อเสียของระบบการเมือง

จากการสำรวจระบบการเมืองของจีนในประเด็น ต่างๆ ช่างต้น จะเห็นว่าจีนมีการออกแบบองค์กรและ กระบวนการที่ต่างไปจากระบบและรูปแบบมาตรฐาน ที่นำมาใช้กัน และได้ได้มีการดัดแปลงให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม ลักษณะนิสัย วัฒนธรรม และเงื่อนไข เฉพาะของสังคมจีน จึงทำให้ระบบการเมืองจีน มีประสิทธิภาพเป็นที่น่าพอใจ ดังจะเห็นได้ว่า ในระยะ 40 ปีของการปฏิรูปเปิดประเทศของจีน การบริหารงาน เกือบทุกด้านมีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม สวัสดิการ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี จะเห็นได้จากสถิติข้อมูล เกี่ยวกับจีนในด้านต่างๆ ที่นำเสนอโดยหน่วยระหว่าง ประเทศ เช่น ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่าง ประเทศ มีการเติบโตอย่างชัดเจน เช่น GDP (nominal; 2022 est.) = \$19.31 trillion, GDP (PPP; 2022 est.) = \$30.18 trillion. (Economy of China, n.d., online) อีกทั้งผลการสำรวจความพึงพอใจของ ประชาชนต่อผลงานของรัฐบาลจีน ที่สำรวจโดย Edelman บริษัทที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ รายใหญ่ที่สุดของโลก ในช่วงเดือนมกราคม 2022 ก็ยืนยันว่าอยู่ในระดับสูงมาก เกินร้อยละ 90 (ผลการสำรวจความเห็นของชาวจีน, 2565, ออนไลน์)

แม้กระนั้น ระบบการเมืองจีนยังคงถูกโจมตีอย่าง รุนแรงจากนักการเมืองและสื่อตะวันตกรวมนัก นักวิชาการที่ยึดมั่นตามตำราของประเทศตะวันตก ว่า เป็น “เผด็จการเบ็ดเสร็จ” “ไม่เคารพสิทธิเสรีส่วน บุคคล” “โหดร้าย” “รุนแรง” “ไม่มีมนุษยธรรม” ต่างๆ นานา หรือแม้กระทั่งเป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพของโลก

โดยกล่าวอ้างถึงกรณีที่เกิดขึ้นใน ทิเบต ซินเจียง ฮองกง ไต้หวัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นจริงในยุคหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นจริงในอีกยุคหนึ่ง หรือเป็นจริงบางส่วน ไม่เป็นจริงบางส่วน โลกเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีประเทศใดสมบูรณ์แบบ

ในส่วนของคนที่มีมองเห็นต่างก็มีทั้งที่เจตนาบริสุทธิ์ และไม่บริสุทธิ์ เพราะการเมือง โดยเฉพาะการเมือง ระหว่างประเทศ เป็นเรื่องผลประโยชน์ ไม่ใช่งาน การกุศล เป็นเรื่องของอำนาจยิ่งกว่าการเมืองในประเทศ ประวัติศาสตร์โลกยืนยันเรื่องเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี ประเทศที่เสียประโยชน์ก็อาจจะไม่พอใจ ต้องการสกัด คู่แข่งไม่ให้เติบโตเป็นอุปสรรคขัดขวางช่องทาง การแสวงหาประโยชน์ของตน

ไม่ว่าความเห็นเกี่ยวกับระบบการเมืองจีนที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันจะเป็นเช่นใด ผลที่เกิดขึ้นจากระบบที่ใช้อยู่ใน ปัจจุบันและย้อนหลังไปในอดีต 40 ปีเศษ ได้มีส่วน วางกรอบ ชี้นำ และหล่อหลอมสังคมจีนให้มีความเป็น ปึกแผ่นมั่นคงมากกว่าในอดีตเป็นอันมาก ผลที่ว่านี้ อาจพอแจกแจงสาระสำคัญบางประการได้ดังนี้

**1. สร้างความกระตือรือร้นทางการเมืองและ พลังสนับสนุนรัฐบาล** ในประการนี้เกิดจากระบบ การเมืองจีนที่มีการกระจายตำแหน่งทางการเมืองอย่าง กว้างขวางไปยังประชาชนกลุ่มต่างๆ ตำแหน่งที่กระจาย ลงสู่ประชาชน เช่น ตำแหน่งผู้แทนประชาชนของ สถานิติบัญญัติ ซึ่งมีหลายระดับ และจีนเลือกรูปแบบ ที่จะให้มีสมาชิกสภาจำนวนมากๆ สมาชิกสภา ผู้แทนประชาชนระดับชาติมีเกือบ 3,000 คน ระดับ มณฑลสูงสุดมีได้ถึง 1,000 คน ระดับจังหวัดสูงสุดมีได้ถึง 650 คน ระดับอำเภอสูงสุดมีได้ถึง 450 คน ระดับตำบล สูงสุดมีได้ถึง 120 คน ในส่วนของสภาที่ปรึกษาทาง การเมือง ซึ่งมีสมาชิกสภามากเช่นกัน ทั้งนี้ คนที่ได้รับ แต่งตั้งให้ทำหน้าที่ผู้แทนย่อมรู้สึกยินดี ภาคภูมิใจ และโดยการได้รับเกียรติเช่นนี้ย่อมทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อ

รัฐบาล และพร้อมจะร่วมมือและสนับสนุนรัฐบาล

**2. รัฐไม่เสียค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น** ในระบบผู้แทนประชาชนของจีน ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติหรือสมาชิกสภาที่ปรึกษาทางการเมืองเป็นตำแหน่งที่ไม่มีเงินเดือน สมาชิกสภาส่วนใหญ่จะมีรายได้จากตำแหน่งงานที่ครองอยู่ก่อนแล้ว หรือเป็นผู้ประกอบกิจการส่วนตัว รัฐจะจ่ายเพียงค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหารในวันที่ต้องเข้าร่วมประชุมหรือปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมายเท่านั้น ดังนั้น การแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนระดับต่างๆ หรือสมาชิกสภาที่ปรึกษาทางการเมืองระดับต่างๆ จำนวนมากจะไม่เป็นภาระหนักแก่รัฐบาลเหมือนดังกรณีของประเทศที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิกรัฐสภาหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นเงินเดือนประจำ

**3. สังคมได้ประโยชน์** ประชาชนได้ประโยชน์จากความรู้ความสามารถและการอุทิศตนของบุคคลที่รัฐแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอันทรงเกียรติ โดยที่ผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติหรือสภาที่ปรึกษาทางการเมืองล้วนต้องผ่านการคัดเลือกกว่าเป็นคนดีที่มีความประพฤติดี มีความรู้ความสามารถ เป็นคนมีจิตสาธารณะที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้ และยินดีรับใช้สังคม จึงจะได้รับแต่งตั้ง ไม่ใช่เป็นคนที่ล้มเหลวในชีวิตการทำงาน แต่ขั้นอาสาจะมาช่วยรัฐช่วยประชาชน โดยเรียกร้องให้รัฐต้องช่วยเหลือตนในด้านต่างๆ แม้แต่ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าเช่าที่ทำการพรรค ฯลฯ ดังนั้น ประชาชนโดยรวมย่อมได้รับประโยชน์จากสติปัญญา และความอุทิศตนของผู้เข้ารับตำแหน่งสาธารณะนั้น

**4. สร้างความสมานฉันท์ในสังคม** ในเมื่อรัฐบาลและกลไกต่างๆ ของรัฐทำงานอย่างรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยจากการทำหน้าที่ของรัฐบาล ความพอใจในหมู่ประชาชน ความมั่นคงทางสังคม ความปรองดอง

ในบรรดาประชาชนย่อมเกิดขึ้นโดยปริยาย ในส่วนของผู้ได้รับตำแหน่ง ได้เป็นผู้แทนในสภา ยอมรับรู้สึกเป็นเกียรติ และได้โอกาสในการทำงานรับใช้สังคม ย่อมมีความพอใจเช่นกัน

ในส่วนของข้อเสียของมาตรการต่างๆ ที่นักออกแบบทางการเมืองจีนจัดให้มีขึ้นและนำมาปฏิบัติแล้วนั้นอาจมีดังนี้

1. จำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลในการลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะไม่อาจรับเลือกตั้งโดยตรง ต้องผ่านการเสนอชื่อหรือรับรองของกลุ่ม องค์กร หรือสมาคมที่รัฐบาลรับรองจึงจะเข้าร่วมสมัครรับเลือกตั้งได้

2. จำกัดเสรีภาพของบุคคลในการจัดตั้งพรรคการเมือง เนื่องจากรัฐบาลจีนจำกัดจำนวนพรรคการเมืองเท่าที่มีอยู่ 9 พรรค และไม่ยอมให้มีการจัดตั้งเพิ่มขึ้น บุคคลที่ประสงค์จะเข้าสู่การเมืองในนามของพรรค จะต้องกระทำโดยสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคที่มีอยู่แล้ว

3. พรรคคอมมิวนิสต์ครอบงำการเมืองและผูกขาดการจัดตั้งรัฐบาล ส่วนจะเสนอตำแหน่งสำคัญทางบริหารให้กับพรรคการเมืองใดขึ้นกับดุลพินิจของพรรคคอมมิวนิสต์ และความเด่น ความรู้ความสามารถของคนในพรรคการเมืองนั้นๆ

4. การจำกัดของเขตการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างเข้มงวด อาจไม่เอื้อให้เกิดนวัตกรรมหรือความคิดใหม่ๆ ทางการเมือง สร้างแรงบีบคั้นให้กับพวกที่คิดนอกกรอบ และอาจทำให้เกิดกระแสต่อต้านรัฐบาล อันจะนำไปสู่ความรุนแรงในทางการเมืองอย่างในกรณีของฮ่องกงเมื่อปี 2019

## สรุปและข้อสังเกต

จีนประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงประเทศจากสภาพล้มละลายทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ

เทคโนโลยีสู่การเป็นประเทศมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเข้มแข็งทางเทคโนโลยี โดยอาศัย ปัญญาชนที่มีอุดมการณ์เด็ดเดี่ยว อดทน มุ่งมั่นจำนวนน้อยเป็นแกนนำในการรวมกลุ่ม จัดตั้งองค์กร รวบรวมประชาชน ต่อสู้ทั้งทางด้านอุดมการณ์และด้านกำลังอาวุธกับศัตรูที่ดูเหมือนว่าเข้มแข็งมาก นำการปฏิวัติกำจัดอำนาจเผด็จการทหารและอำนาจจักรวรรดินิยมเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง ระบบสังคม และระบบเศรษฐกิจ และในที่สุดมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจนประสบผลสำเร็จเห็นผลผลิตอย่างชัดเจนในปัจจุบัน

จุดสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองคือ แกนนำที่มีอุดมการณ์ ตระหนักในความเดือดร้อนของประชาชน รวมกลุ่มประชาชนจัดตั้งเป็นกลุ่มก้อนที่เหนียวแน่น ปลุกเร้าให้เกิดสำนึกในชนชาติ จัดให้มีระบบการนำที่แข็งแกร่ง ผู้นำที่มีอุดมการณ์รักชาติพร้อมที่จะเสียสละไม่เห็นแก่ตัว มีวิชาความรู้ความสามารถ ไกล่เกลี่ยประชาชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชน เรียนรู้จากประชาชน และมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ทั้งนี้ นโยบายหลักของประเทศคือ มุ่งการพัฒนาประเทศ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เพื่อสร้างความอยู่ดีกินดีให้กับประชาชนโดยทั่วหน้าและความเข้มแข็งให้กับประเทศชาติเป็นเป้าหมาย

จากการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับระบบการเมืองของจีนนี้ มีข้อสังเกตที่น่าขบคิดอยู่หลายประการและอาจเป็นข้อคิดสำหรับสังคมไทย ซึ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารยังไม่ลงตัว อยู่ในระหว่างมีการเคลื่อนไหวขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังนี้

1. การออกแบบระบบการเมืองนี้เป็นเรื่องสำคัญบ้านเมือง และเกี่ยวข้องกัผลประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติ ส่งผลถึงความเจริญหรือความเสื่อมของประเทศชาติ และส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ได้เสีย

ของประเทศชาติ และส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ได้เสียของคนทั้งชาติ

2. การออกแบบทางการเมืองโดยยึดตามตำราอาจใช้ไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ ด้วยเหตุผลต่างๆ ว่าสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกัน ทั้งคน วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจสังคม ทำให้ผลที่ได้ไม่เหมือนกัน จำเป็นต้องดัดแปลงระบบรูปแบบให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเป้าหมายของเราอย่างเหมาะสม

3. เราไม่อาจหลงใหลในเสรีภาพทางการเมืองของบุคคลจำนวนน้อย โดยละเลยผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังยากจนไร้ช่องทางทำมาหากินที่มั่นคง นั่นก็คือ “เสรีภาพทางการเมืองในประเทศที่ประชาชนยังอดอยาก ย่อมไร้คุณค่าสำหรับเขา ในเมื่อปากท้องยังไม่อิ่ม” ดังนั้น การปฏิรูปการเมืองจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงปัญหาพื้นฐานของคนในชาติเป็นเงื่อนไขบังคับเบื้องต้น

4. นวัตกรรมหรือความคิดใหม่ๆ ทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบคอบ ในหลายๆกรณีเกิดจากการที่เราต้องเผชิญกับปัญหาแล้วเกิดการตระหนักรู้ สรุบทบทเรียน และพยายามหาทางแก้ไขปัญหานั้นอย่างอดทนและใช้สติปัญญา

5. ระบบและรูปแบบทางการเมือง เศรษฐกิจ และการปกครองทั้ง 6 ประการของจีนที่กล่าวถึงข้างต้น อันได้แก่ ระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ ระบบพรรคการเมือง ระบบเลือกตั้ง ขนาดของสภาผู้แทน และระบบการศึกษาหรือทางการเมือง สะท้อนอุดมการณ์ สังคมนิยมที่มีรัฐเป็นแกนกลางในการชี้นำสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เปิดช่องให้เอกชนได้มีโอกาสริเริ่มและสร้างสรรค์ในทางเศรษฐกิจ และเปิดทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ให้การสนับสนุนและเข้ามา มีบทบาททางการเมืองและการปกครองในที่สุด

6. ประเด็นเกี่ยวกับระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และรูปแบบการปกครองของจีนทั้ง 6 ประการดังกล่าว ล้วนมีรูปแบบแตกต่างจากของไทยโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตยที่ฝ่ายการเมืองต้องยึดมั่นในกติกา การใช้รัฐวิสาหกิจเป็นเครื่องมือในทางเศรษฐกิจ การจำกัดจำนวนพรรคในทางการเมือง การเลือกตั้งที่มีทั้งทางตรงและทางอ้อม สภาผู้แทนประชาชนและสภาที่ปรึกษาทางการเมืองในรูปแบบของสมัชชา

ประชาชน ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนประชาชนและตำแหน่งสมาชิกสภาที่ปรึกษาทางการเมืองที่เป็นตำแหน่งไม่มีเงินเดือนประจำ ระบบการปรึกษาหารือทางการเมืองที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิและจิตอาสาอย่างแท้จริง เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจและนำไปคิด อย่างยิ่งว่ามีลักษณะใดบ้างที่อาจจะเหมาะสมสามารถนำมาปรับใช้ได้

## รายการอ้างอิง

### ภาษาไทย

- ข้อความในจดหมายที่เหมาเจ๋อตงส่งถึงหลินเปียวในเดือนเมษายน ค.ศ. 1930. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://www.moj.gov.cn>dszl>dsbk>
- คณะกรรมการการประจำของสภาผู้แทนประชาชนนครเซินเจิ้น ชุดที่ 7. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://zh.wikipedia.org/zh-hk>
- คณะกรรมการการประจำของสภาผู้แทนประชาชนมณฑลกวางตุ้ง ชุดที่ 13. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <http://www.rd.gd.cn>
- คณะกรรมการการประจำของสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติชุดที่ 13. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <https://www.gov.cn>
- ทวีป วรติลก. (2547). *ประวัติศาสตร์จีน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- นครินทร์ ศรีเลิศ. (2557, 30 กรกฎาคม). อวสานสภาที่ปรึกษาฯ บทเรียนลอกแบบตะวันตก. *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/596019>
- นิยม รัฐอมฤต และคณะ. (2520). *การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ผลการสำรวจความเห็นของชาวจีนชี้คะแนนนิยมรัฐบาลฟู่ต๊ะหลู่ 90 เปอร์เซนต์. (2565). สืบค้นจาก <https://www.infoquest.co.th/2022/166573>
- พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีสมาชิก จำนวน 95,148,000 คนเศษ (ข้อมูล 5 มิถุนายน 2564 : เลขานุการใหญ่พรรคคือ สีจิ้นผิง. (2564). สืบค้นจาก <https://zh.m.wikipedia.org/wiki>
- พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2543. (2543, 19 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 117 ตอนที่ 118 ก. น. 1-11.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. (2540, 11 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. น. 1-99.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550, 24 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. น. 1-127.
- วิบูลย์ ตังกิตติภากรณ์. (2554). *ถอดรหัสลัทธิยุทธศาสตร์จีน*. สมุทรปราการ: โครงการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- สมบุรณ์ สุขสำราญ. (2551). *ประชาธิปไตยระบบรัฐสภาแบบอังกฤษ*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- อุดม รัฐอมฤต และนิยม รัฐอมฤต. (2558). *กฎหมายรัฐธรรมนูญจีน*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

### ภาษาจีน

- 陈振江, 江沛. (2003). 《中国历史：晚清民国卷》. 北京：高等教育出版社.
- 黑雁男. (1988). 《十年动乱》. 香港：星辰出版社.
- 旷晨, 潘良. (2006). 《我们的1980年代》(Our Times 1980s). 北京：中国友谊出版公司.

- 邵维正. (2000). 《中国共产党80年：大事聚焦》. 北京：解放军出版社.
- 吴爱明, 朱国斌, 林震. (2010). 《当代中国政府与政治》. 修订版, 北京：中国人民大学出版社.。
- 杨继绳. (1998). 《邓小平时代：中国改革开放纪实》. 北京：中央编译出版社.
- 周明伟和其他人. (2016). 《中国关键词：权威解读当代中国》 (Keywords to Understand China). 北京：新世界出版 社.
- 广东政协网. (n.d.). Retrieved from <http://gdszx.gov.cn>
- 新一届广州市政协委员名单公布. (n.d.). Retrieved from <https://m.sohu.com>
- 中国人民政治协商会议第十三届全国委员会委员名单 2020/05/11 中国政协网. (2020). Retrieved from <http://www.cppcc.gov.cn>
- 中国人民政治协商会议深圳市委员会-维基百度. (n.d.). Retrieved from <https://zn.m.wikipedia.org>zh-hans>
- 中国人民政治协商会第十三届常务委员会. Retrieved from <https://zh.wikipedia.org>
- 中国共产党章程 (ข้อบังคับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน). (2004). 北京：人民出版社.
- 中华人民共和国宪法 (รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน). (2004). 北京：中国民主法制出版社.
- 中华人民共和国地方各级人民代表大会和地方各级人民政府组织法 (กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสภาผู้แทนประชาชนท้องถิ่นทุกระดับและรัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับ). (2000). 北京：法律出版社.
- 中华人民共和国全国人民代表大会和地方各级人民代表大会选举法 (กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติและสมาชิกสภาท้องถิ่นทุกระดับ). (2000). 北京：法律出版社.
- 中国共产党第十九次全国代表大会文件汇编. (2017). 北京：人民出版社.

#### ภาษาอังกฤษ

- Bingham, Richard D. & Hedge, David. (1991). *The State and Local Government in a Changing Society*. New York: McGraw-Hill.
- China-Youth Literacy Rate. (n.d.). Retrieved from <https://knoema.com/atlas/China/topics/Education/Literacy/Youth-literacy-rate>
- Economy of China. (n.d.). Retrieved from <https://en.wikipedia.org>
- Fung, Archon & Wright, Erik Olin. (2003). Thinking About Empowered Participatory Governance. In Archon Fung & Erik Olin Wright (Eds.), *Deepening Democracy*. London: Verso.
- General Office of the CPPCC National Committee. (Ed.). (2003). *The Chines People's Political Consultative Conference – A Brief Introduction*. Beijing: The CPPCC.
- Hague, R., Harrop, M. & McCormick, J. (1998). *Comparative Government and Politics: An Introduction*. (4th edition.). Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan.

- Huang, Chengwei. (2015). *China's Poverty Alleviation Operations*. Beijing: China International Press.
- Lee, Bandy X. (n.d.). *The Dangerous Case of Donald Trump, 2022*. Retrieved from <https://www.audible.com>
- Morgan, Richard E. et al. (1979). *American Politics: Directions of Change, Dynamics of Choice*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.
- Occupy Wall Street*. (n.d.). Retrieved from <https://en.m.wikipedia.org/wiki>
- Parenti, Michael. (1974). *Democracy for the Few*. New York: St. Martin's Press.
- Stiglitz, Joseph. (2011). *Of the 1%, By the 1%, the 1%*. Retrieved from <https://www.vanityfair.com/news/2011/05/top-one-percent-201105>
- Stoessinger, John G. (1990). *Nations in Darkness: China, Russia, and America*. (5th edition). New York: McGraw-Hill.
- The editorial staff. (2019). *70 Keywords for 70 years (1949-2019)*. Chicago: Phoenix Tree Publishing.
- Why did people vote for Donald Trump? Voters explain*. (2016). Retrieved from <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/09/why-did-people-vote-for-donald-trump-us-voters-explain>
- Zhang Yun. (2012). *The Logic of the Weak in International Relations: ASEAN's External Relations with Major Powers in the Asia-Pacific Region*. Nagoya City, Japan: V2 Solution Publisher.